

покоління і прилучення до національних традицій, ціннісні орієнтації школярів у соціокультурній сфері, самостійність щодо вирішення школярами питань, пов'язаних з морально-естетичним вибором, рівень національної самосвідомості, вміння здійснювати самовиховання на основі здатності до об'єктивної динамічної самооцінки, успішність у реалізації творчих здібностей.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/463-20>.
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України// Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
3. *Мацейків Т.* Етнокультурна спрямованість шкільної освіти і виховання / Т. Мацейків // Гірська школа українських Карпат. – №4–5. – 2008-2009. – С. 394–397.
4. Національна доктрина розвитку освіти // Режим доступу: www.mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc.

Алла КОБОБЕЛ

ІНТЕРНЕТ–ДОЗВІЛЛЯ ЯК ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

За останні десятиліття в соціальній, культурній, економічній, політичній сферах українського суспільства відбулися суттєві зміни, які істотно вплинули на характер використання вільного часу підростаючим поколінням, зокрема дітьми з особливими освітніми потребами (діти з ООП). Будучи частиною вільного часу, дозвілля є природним явищем для таких дітей призначеним для спілкування, ігор, розваг, релаксації, відновлення фізичних, емоційних, інтелектуальних сил. Привабливість дозвілля полягає в його не регламентованості та добровільності вибору різних форм та видів діяльності. Безумовно, найкращим засобом соціокультурної інтеграції та самореалізації особистості є соціальні інститути дозвілля, серед яких заклади позашкільної освіти. Однак, все частіше дослідники відмічають перехід інтересів особистості з індивідуально-орієнтованих форм дозвілля до сфери масового (публічного, глобального) їх споживання поза межами соціальних інститутів освіти та сім'ї [6, с. 3]. Перш за все це пов'язано з «інтенсивним розвитком комп'ютерних технологій і процесів інформатизації, що заклали основу нової моделі соціальної, виробничої організації і комунікації та отримали назву інформаційне суспільство» [4, с. 6]. У цьому контексті, змінюється структура цінності людини, яка стає суб'єктом інформаційного процесу, творцем, носієм та добувачем інформації у засобах масової інформації, комунікації та соціальних мережах Інтернет. Здобута інформація, у вище зазначених джерелах, значною мірою впливає на формування соціокультурних норм, позицій, орієнтирів суспільства, зокрема дітей з ООП. Тому, очевидним є взаємозв'язок між процесами становлення особистості дитини та впливом на неї інформаційного середовища, що сприяло створенню безлічі нових форм і видів дозвіллевої діяльності для підростаючого покоління.

Метою дослідження є характеристика змісту Інтернет дозвілля як форми дозвіллевої діяльності дітей з ООП.

Наразі Інтернет та соціальні мережі, що охопили всі країни світу, стали основним засобом для побудови, відображення і організації соціальних взаємовідносин; пошуку та зберігання інформації; творчої діяльності мережного типу.

За ствердженням М. Кастельса «Інтернет це комунікаційний медіум, який вперше зробив можливим спілкування багатьох людей з багатьма іншими в будь-який момент часу і в глобальному масштабі» [3, с. 15].

Соціальна мережа є безпосереднім елементом Інтернету, яка об'єднує користувачів, певної онлайн платформою, веб-сайтом або сервісом, з метою встановлення і підтримки

соціальних зв'язків між ними [7, с. 9]. Тобто, Інтернет та соціальні мережі, на думку Т.О. Галіч, виступають «агентом вторинної соціалізації людини» в мережевому суспільстві [1, с. 252].

З появою нових інформаційних технологій, розвитком Інтернету та соціальних мереж у життєдіяльності дітей з ООП, особливе місце займає нова форма дозвіллевої діяльності – «Інтернет-дозвілля».

Під «Інтернет-дозвіллям» дослідниця О. М. Фаблінова розуміє «самоцінну і вільно обрану діяльність користувача у віртуальному просторі, мотивовану його інтересами і потребами, опосередковану цілою низкою чинників (соціальних, культурних, економічних та ін.), що виконує соціальну, розважальну, комунікативну, творчу та інші функції, не має на меті отримання матеріальної вигоди і реалізується незалежно від часових меж і просторової локалізації користувача» [с. 183].

У змісті Інтернет-дозвілля М. М. Самелюк виділяє наступні основні форми:

- 1) Інтернет-інформація (користування Інтернетом як великою базою даних, бібліотекою);
- 2) Інтернет знайомства (на сайтах і чатах);
- 3) Інтернет-розваги (сайти анекдотів, листівок, «фото-приколів»);
- 4) Інтернет-ігри (мережеві онлайн-ігри і флеш-ігри);
- 5) Інтернет-комунікація, яка може бути частково присутньою в попередніх чотирьох формах [8, с. 19].

При цьому, автор стверджує, що використання Інтернету може виступати в якості активного дозвілля (спілкування, гри, пошуку інформації) та пасивного дозвілля (перегляду фільмів, прослуховування музики) [8, с. 16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про багатоаспектність феномену «Інтернет-дозвілля», який асоціюється з терміном «віртуальне дозвілля», що реалізується за допомогою соціальних мереж-Інтернет. До «віртуального дозвілля» як інтеракційної форми спілкування дітей та молоді С. В. Павлов відносить: Skype, ICQ, форуми, живі журнали (ЖЖ), віртуальне (електронне) читання, Інтернет-серфінг, електронні пошти, персональні сайти, спеціальні програми для творчості, комп'ютерні ігри, гаджети (ігрові приставки, смартфони, ноутбуки, планшетні комп'ютери та інші) [6, с. 8-9]. Науковець З. Ю. Гриднева вважає, що віртуалізації дозвілля проявляється в двох основних формах: захопленість комп'ютерними іграми та соціальними мережами [2].

Сьогодні, віртуальний світ дозволяє дітям з ООП реалізувати свої потреби у самореалізації, саморозвитку, навчанні, спілкуванні, іграх, розвагах, дозвіллі тощо. Ринок Інтернет послуг пропонує користувачам свої найпопулярніші соціальні мережі Facebook, YouTube, WhatsApp, Messenger, Instagram, Tumblr, Qzone, Tik Tok, Twitter, Baidu Tieba, Viber, Pinterest, Telegram, Medium та інші.

Проте, віртуальні мережі не тільки створюють для дітей з ООП можливості розвитку якостей, здібностей та компетенцій, які найбільш затребувані сучасним суспільством, а й несуть серйозні ризики особистості дитини зі слабкими моральними цінностями. З погляду Ю. В. Ярченко, Інтернет – мережі за рахунок зомбування, маніпуляції свідомістю, віртуалізації, примітивізації, вульгаризації, хаотизації, провокатизації, ігроїзації, криміналізації, ресоціалізації негативно впливають на когнітивну, мотиваційну, поведінкову сфери підростаючого покоління та призводять до формування в них Інтернет-залежності [10, с. 77]. Слід також зауважити, що «Інтернет-дозвілля» виключає рухову активність та завдає величезної шкоди фізичному здоров'ю дитини. Неконтрольоване перебування в Інтернет мережах може сприяти порушенню сна, режиму харчування та концентрації уваги, привести до дратівливості, знервованості, депресії, психологічного та емоційного виснаження тощо.

Глобалізація освіти, яка сьогодні ґрунтується на необхідності підготовки дітей до життя в умовах швидко мінливого світу, наростаючих глобальних проблем, криз та пандемій все більш стає залежною від Інтернет мереж. На сучасному етапі розвитку освіти створено безліч безкоштовних віртуальних вітчизняних та закордонних онлайн-симуляцій, онлайн-курсів, платформ, сайтів, які надають можливість вільного розвитку особистості на основі придбання

знань, умінь та навичок та вирішують питання змістовного дозвілля дітей з ООП, а саме: <https://phet.colorado.edu>, <https://www.khanacademy.org>, <http://shkola.in.ua>, <http://shodennik.ua>, <https://www.facebook.com/groups/883243358527166> тощо.

І хоча, сучасна віртуальна модель навчання та дозвілля передбачає можливість особистості самостійно вибудувати освітню траєкторію вона має певні недоліки.

На нашу думку, слушним є зауваження Л. М. Макарової про те, що у віртуальному або дистанційному навчанні при «відсутності прямого очного спілкування між учнями та викладачем, який міг би емоційно забарвити знання ... складно створити творчу атмосферу в групі учнів». До того ж, авторка стверджує, що «ключовою проблемою залишається питання перевірки знань, так як існує складність в аутентифікації користувача» [5, с. 90].

Практика надання віртуальних дозвіллевих послуг показала, що діти охоче беруть участь у творчих та розважальних програмах, однак швидко втрачають цікавість у зв'язку з відсутністю прямого контакту з педагогом та іншими дітьми з ООП.

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що глобальні перетворення, які відбуваються у світі активно реагують на зміну дозвіллевих практик дітей з ООП. При цьому, поруч з традиційними формами дозвілля дітей з ООП повноцінно існують інноваційні віртуальні дозвіллеві мережі. Інтернет як засіб соціальної взаємодії відкриває майже необмежені можливості для саморозвитку, самореалізації, спілкування, навчання та дозвілля таких дітей. Разом з тим, віртуальний світ містить багато ризиків та може впливати на особистість дитини конструктивним (спілкування, пошук корисної інформації, навчання, дозвілля) або деструктивним (інтернет-залежність, асоціальність, наркоманія, деформування свідомості та поведінки) чином. Тому, вважаємо за необхідне формування культури Інтернет-дозвілля у дітей з ООП та створення сприятливих умов у реальному світовому просторі для повноцінної соціалізації дітей з ООП у сучасному суспільстві.

Список використаної літератури

1. *Галіч Т. О.* Соціальні мережі Інтернет як агент соціалізації молоді / Т. О. Галіч // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. – 2014. – Т. 15, Вип. 281. - С. 250-256. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduuu_2014_15_281_34.
2. *Гриднева З. Ю.* Современные виртуальные формы досуга молодежи [Электронный ресурс] / З.Ю.Гриднева // Тамбовский государственный университет имени Г.Р. Державина. – Режим доступа: http://www.tsutmb.ru/nayk/nauchnyie_meropriyatiya/int_konf/vseross/i_vserossijskaya_nauchnaya_studencheskay/sovremennyye_virtualnyie_formyi_dosuga_molodezhi.
3. *Кастельс М.* Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе / М. Кастельс. – Екатеринбург: У-Фактория, 2004. – 328 с.
4. *Лазаревич А. А.* Становление информационного общества: коммуникационно-эпистемологические и культурно-цивилизационные основания / А. А. Лазаревич; науч. ред. И. Я. Левяш. – Минск: Беларуская навука, 2015. – 537 с.
5. *Макарова Л. Н., Копытова Н. Е., Королева А. В.* Конструктивные и деструктивные возможности изменяющейся внешней информационной среды // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. – 2012. – №. 6.
6. *Павлов С. В.* Досуговые практики городских подростков в современной России (социологический анализ): автореф. дис. канд. соц. наук 22.00.06. Москва, 2013. – 30с.
7. Роль виртуальных социальных сетей в жизни современного школьника. Отчет по итогам НИР. / Аржаных Е. В., Задорин И. В., Колесникова Е. Ю., Гуркина О. А., Новикова Е. М., Мальцева Д. В. – Москва, 2014. – 107 с
8. *Самелюк М. М.* Интернет-досуг в контексте трансформации социального времени: автореф. дис. канд. социолог. наук: 22.00.01: – Москва, 2006. – 28с.
9. *Фаблинова О. Н.* Основные тенденции трансформации досуга в условиях информационного общества: социологический анализ / О. Н.Фаблинова // Новые коммуникативные технологии и современное белорусское общество : электрон. сб. ст. Междунар. науч. конф, Новополоцк, 11–12 нояб. 2016 г. / Полоц. гос. ун-т ; под общ. ред. И. А. Бортника. – Новополоцк : Полоцкий государственный университет, 2017. – 1 CD-ROM.

10. Ярченко Ю. В. Інтернет-залежність молоді як соціальна проблема / Ю. В. Ярченко, А. Дрюк // Вісник Приазовського державного технічного університету = Reporter of the Priazovskiy State Technical University : зб. наук. праць / ДВНЗ «ПДТУ». – Маріуполь, 2019. – Вип. 3. – С. 75–81.

Аліна РЯБОКІНЬ

РИМО-ІРЛАНДСЬКА ВЧЕНА ТРАДИЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Римо-ірландська вчена традиція, що спочатку втілювалася завдяки старанням Алкуїна Йоркського та його учнів на землях континентальної Європи наприкінці раннього Середньовіччя, а далі була розвиненою та доповненою в стінах перших університетів, виявилася напроцуд живучою. Зразки підручників із граматики, метрики, біблійної історії, книги для читання, риторики, діалектики й математичних дисциплін, розроблені ще в добу Каролінгського відродження, з незначними змінами та перекладами на різні європейські мови, були в широкому вжитку до початку ХХ століття, а окремі складові із цих підручників – до кінця другого тисячоліття.

Щоб показати місце римо-ірландської спадщини в освітньому процесі України наприкінці ХІХ – початку ХХ століть, ми обрали для дослідження навчальні заклади тих земель, що входили до складу Російської імперії, а також західні території, де навчання велось польською мовою. Порівняння змісту освіти заслуговує на увагу, але не суттєво різниться між собою.

Щоб дослідити інваріативність змін у змісті підручників, нами була обрана бібліотека Києво-Печерської Лаври. Зважаючи на те, що в попередніх розділах дослідження ми вивчали програму монастирської школи в Каролінгську епоху, а також римо-ірландську складову в розвитку логіки й математики в перших середньовічних університетах, нами було проаналізовано підручники з метрики, математики, стародавніх і слов'янських мов, риторики, книги для читання, посібники з математики для вступників у вищі та середні навчальні заклади [2, с. 34–38].

Стосовно центральних і східних областей України, то, безумовно, що в обраний нами для дослідження час, навчання велось російською мовою. «Азбука для початкових училищ і домашнього навчання» (1894 р.) з методичними коментарями до неї показує, настільки довго й ретельно займалися вивченням літер і поєднанням їх у склади та слова. На це виділявся рік і технологія була тією ж, що і в епоху Каролінгського відродження. У підручнику К. Говорова «Елементарна граMATика. Досвід елементарного керівництва при вивченні мови практичним способом» (1897 р.) велике значення надається «промовлянню» кожного слова й окремого складу перед їхнім написанням. Автор-методист також звертає увагу на вивчення фонетики від самого початку правопису [2, с. 51–53].

Автор харківського мовного підручника з методичними коментарями А. В. Жданов «Рідна грамота. Посібник при сумісному навчанні читання й письму за звуковим методом» (1897 р.) також звертає увагу на правильне вимовляння звуків і складів і доводить, що писати без помилок за умов такого підходу буде набагато легше. У підручнику М. Зарницького «Коротка церковно-слов'янська граMATика для молодшого курсу церковних навчальних закладів» (1897 р.) ми знаходимо точне відображення керівництва Алкуїна Йоркського щодо вивчення граматики в початковій (граматичній) монастирській школі. Тут акцент робиться в першу чергу на досконалому вивченні літер і їхньому старанному написанні, а потім уже переходить до азів читання. Наступна праця цього ж ученого має методично-порівняльний характер. Її назва вже говорить сама за себе «Навчання грамоті за звуковим способом. Збірник методичних пояснень, указівок і приблизних уроків, розроблених відомими педагогами. Педагогічна хрестоматія для навчання мови» (1897 р.). Цей твір для нас є дуже цінним саме в тому сенсі, що тут